

מי שאחזו פרק שביעי גימין

עג.

עין משפט נר מצוה

לח א מיי פ"ט מהל' גירושין הלכה יח סגן עשין ג טושי"ע א"ע סימן קמה סעי' ז: לח ב מיי פ"ח מהל' זמיה ומתנה הלכה כה סגן עשין פכ טושי"ע ח"מ סי' גר סעיף ג: ב ג מיי פ"ט מהלכות גירושין הלכה טו סגן עשין ג טושי"ע א"ע סי' קמה סעיף ד: **בא** ד ה מיי שם הלכ' ח טושי"ע שם סעיף ו: **בב** ו מיי פ"ט מהל' מכירה הלכה ה סגן לאוין עק טושי"ע ח"מ סי' רכב סעי' ג וסעי' ד: **בג** ז מיי פ"ח מהל' גירושין הלכה ג סגן עשין ג טושי"ע א"ע סי' קמה סעי' ג:

מוסף תוספות

א. דתלי תנאיא באם מיהו מחוליה זה נשכחו נחש. רש"י. ב. לא נתקיים תנאו. רש"י. ג. הוה גט. מוס' ה"ל. ד. תלי בעמידה. רש"י. ד. [ד]ענה. מוס' ה"ל. ה. [ד]משמע להו דאם לא יעמוד מחוליה זה ה"ק אם יעכבו חולי זה מלעמוד והרי לא עכבו אלא ארי וכו'. רש"י. ו. משמע הכא דאונסא דלא שכיח לרבא לא הוה גיטא. מוס' ה"ל. ז. לטון מוס' נכחיותו ש: בהא פליגי תרי לישני דרבא והלכתא כלישנא קמא דרבא. ח. מחוליה ומתנה וכו'. רש"י. ט. וכ"ש כשלא הוציא שום אונס מן הכלל שאין לפרש בדבריו ולומר דאונס דלא שכיח הוא ולא נתכרין לאותו אונס. רש"י. י. [ח]מיידי בנזן שאמר מעת שאני בעולם. מוס' ה"ל. יא. מדימיית עליה בגמי ברייתא דראה שניתורה עמו באפילה וכו' דמפרש בה טעמא משום חשש קרושין, דלכאורה משמע דמתני' נמי מההוא חששא הוא. רש"י. יב. [י]אנשהו כאומר מעת שאני בעולם, שאין דעתו לרשעה א"ע שאומר מהיום, אלא שעה אחת לפני מותו. מוס' נמוטות ס: ד"ה לא. יג. דמספקא ליה, הוה טעמא דלא תתייחד או לאשחיה וישן או משום חשש קרושין. מוס' ה"ל. יד. וכ"כ ה"ש"ס נכס היתום ע"י. ו. ואת מת מנדרשת למפרע. הוה טעמא משום. מוס' ה"ל.

פסקי ר"ד

רבה ורבא לא ס"ל להא דרב הונא גזירה מהא יאמרו יש גט לאחר מיתה. פי' היבא דיהיב לה גט סתם הוה גט וא"ע שצמד שאם אתה אומר שלא יאה גט אלא אם ימות יאמרו יש גט לאחר מיתה ויכשרו א"ע דאמר לה זה גיטך אם מתי ולא ידעו

והא קא משמע לן דהלך ע"י משענתו. פי' בשלמא דקמ"ד דהלך ממנו ואם עמד אינו חוזר ניחא דנקט הלך לרבותא א"ע"ג דהלך ממנו כ"כ אומדנא כיון דעמד אינו חוזר אבל למאי דקאמר דהלך לאו ממנו אלא על משענתו אם כן פשיטא דלר"ך אומדנא ולהכי קאמר קמ"ל דהלך על משענתו כו': **בא"י** שגא רישא ומ"ש סיפא. זירושלמי מפרש טעמא רבה איכא דרישא"ה ה"כ לא מת מחולי זה אבל דסיפא אם לא יעמוד קאמר. והרי לא עמד דלא עמד משמע בין ע"י מחולי בין ע"י דבר אחר אבל גמרא שלנו אינו סובר חילוק זה אלא כולס משמע ליה^א שימות מתוך חולי זה^ב:

א"ר יב"ב רבינא ארביא אם לא אעמוד מחולי זה ונפלא עריו הבית. א' ימימה מאי פריך ליה רבינא לרבה מנטה הא אית ליה לרבה דפרק קמא דכתובות (דף ג:.) ללישנא קמא שהוא עיקר דמנוכח דהשולט (לעיל דף נד.) דל"ן טענת אונס בגיטין כדמפרש התם משום נטעות ומשום פרוצות ומאי מהדר ליה רבא נמי ואימא מרישא דלינו גט והא סבר רבא התם דל"ן טענת אונס בגיטין ואפי' בזאונסא דלא שכיחא איירי התם דשכיח אמרינן התם דלכ"ע אין אונס דמיימי מהא דפסקיה מצרא דמאי אונס דשכיח שאני דהוה ליה לאסוקי לדעתיה ואורי' דאיכא פלגה גוויי אונס דאונס דשכיח לגמרי לכ"ע אין אונס ואונס דלא שכיח כולל בנזן דשמעתינן אפילו לרבה פי' אונס אפילו בגיטין דליכא לנמיזא משום נטעות דסברא דאניס כיון דלא שכיח כלל ומשום פרוצות נמי לא גזור רבנן כיון דלא שכיח כלל ופולוגמ"א דל"ן טענת אונס איינו נשכיח ולא שכיח^א ועוד אורי' דאפילו הוה הכא אונס שכיח כי הוא דכמות פריך שפיר רבינא דדוקא גבי אס לא צלתי מוס' עד י"ב חדש אמרינן אין טענת אונס בגיטין משום נטעות ומשום פרוצות א"ע"ג דלא אסיק לדעתיה אונס דלא שכיח מ"מ הוה כולל משמעות לשונו דאס לא צלתי משמע כולל ענין שלא יבא אצל אס מת מחולי זה או לא יעמוד מחולי זה משמע שרונה לומר שאס ימות ע"י מחולי יאה גט אצל אס אס מוחמת רבינא דאס איתא דלא אסיק לדעתיה אונס דלא שכיח משום נטעות ופרוצות אין לנו לומר שיהא גט דמני לחוכא ואיטולול דכיון דכולל משמעות לשונו נמי לא הוה נפילת צית או נשכיח נחש אלא ודאי כל אונס

מסיק לדעתיה וכיון דאסיק לדעתיה דעמו לפוטרה ככל ענין שימות ומתוך חולי זה הוה קאמר ולא מחמת חולי זה^ב ורבא מהדר ליה דמשושת היא דהא קשיא רישא לסיפא ולא משום סיעתא דנפשיה קאמר: **ל"א** תתייחד עמו אלא בפני עדים. לפי' הקונט' ניחא^א דפירש מה היא צלותן הימים מילתא צלתי נפשה היא^ב אבל צוה גיטין מהיום אס מתי דרישא לכ"ע הוה גט משעת נתינה לפיכך אתי שפיר דתלי בגמרא טעמא דמתניתינן דלא תתייחד משום חשש קרושין^א ולא משום גט ישן שהרי כבר היה גט משעת נתינה אבל לפי' ר"מ ור"ח דמפ' דמה היא צלותן הימים קאי ארישא אמנהיום אס מתי ואפילו הכי לרבי יהודה הכי לא שכיח אס מתי ואינה מגורשת עד שעה אחת סמוך למיתה^ב וקשה לר"י דא"כ אמאי תלי טעמא בגמרא משום חשש קרושין כיון דעדיין אינה מגורשת ואורי' דודאי לרבי יהודה הוה טעמא משום גט ישן אבל לרבי יוסי דאמר מגורשת ואינה מגורשת^א ולרבי מאיר דאמר בגמרא דבעילתה תלויה^ב איכא למיחש לקרושין: **ל"א**

דכיון דלא פירש מידי להכי יהיבה ניהלה שיהא גט מעכשיו אם ימות: ומי איכא מידי דמדאורייתא לא הוה גיטא ומשום גזירה שמא יאמרו יש גט לאחר מיתה שרינן אשת איש לעלמא אין מאן דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקיעיהו רבנן לקדושין מיניה והלכתא כרבה ורבה והכי אמרינן לקמן בפרקין (ע"ה:) אחקין שמואל ביטא דש"מ אלא מתי לא יאה גט ואם מתי יאה גט ואם לא מתי [לא] יאה גט למימרא שאם יתנו בסתם מיד הוה גט: א"ר אלעזר משמיה דרב ש"מ שניתק מחולי לחולי מתנתו מתנה: ת"ר הרי זה גיטך מהיום אם מתי מחולי זה ונפל עליו בית או נשכח נחש או אכלו ארי איהו גט פי' דאונסא דלא שכיח לא שוי אדעתיה לאקנויי עליה דלא לחוי גיטא אם יאנס ואדעתא דהכי לא גבר ומקביל. הוה גבר דובין ארעא לחבריה קביל עליה כל אונסא דמתיליד לטוף אפיקו בה נהרא. פי' צוה המלך שיביאו הנזר דרך עליה.

אחזו לקמיה דרבינא א"ל זיל שפי ליה דהא קבילת עלך כל אונסא דמתיליד בה א"ל רב תחליפא לרבינא אונסא דלא שכיח הוה אינגלגל מילתא ומטא לקמיה דרבא אמר להו אונסא דלא שכיח הוה: רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע זבין שומשיה אנורא דנהו מלכא אנורין מלחי למעבריה וקבילו עלייהו כל אונסא דמתיליד ביה לטוף מסתבר נהר מלכא. פי' נסתם ולא היו הספנות יכולות לעבור אמרו להו אנורין חמרי ואסקינהו ניהלן דקא קביליהו עלייהו כל אונסא דמתיליד אחו לקמיה דרבא [א"ל] קאקי חיורי משלחי גלימא דאינשי אונסא דלא שכיח הוה והלכתא כרבא: מתני' לא תתיחד עמו אלא בפני עדים אפילו עבד אפילו שפחה מפני שלכה גם בשפחה ומה היא באותן הימים

מסתו מסנה. אס מת מחולי האחר דהא אמרת לאו עמידה היא וגבי גט דמתני' הוה דבעין אומדנא משום דמחולי זה קאמר לה: **לא סבירא** לכו הא דרב הונא. דהיכא דלא אמר לה אס מתי סבירא להו דאס עמד אינו חוזר: **גזירה שמא** יאמרו יש גט לאחר מיתה.

והא קמ"ל דהלך על משענתו הוא דבעינן אומדנא א"אידך אומדנא נמי לא בעינן בשמעת מינה שכיב מרע שניתק מחולי לחולי מתנתו מתנה אין דאמר רבי אלעזר משמיה^ב דרב שכיב מרע שניתק מחולי לחולי מתנתו מתנה רבה ורבא ג'לא סבירא להו הא דרב הונא גזירה שמא יאמרו יש גט לאחר מיתה ומי איכא מידי דמדאורייתא לא הוה גיטא ומי איכא מידי דמדאורייתא לעלמא אין^ב כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקיעיהו רבנן לקדושין מיניה א"ל רבינא לרב אשי תינח דקדיש בכספא קדיש בב"יאה מאי איכא למימר א"ל שויוה רבנן לבעילתו בעילת זנות ת"ר^א ויהו גיטך מהיום אם מתי מחולי זה ונפל הבית עליו או הכישו נחש אינו גט אם לא אעמוד מחולי זה ונפל עליו בית או הכישו נחש ה"ו גט מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא דהשלחו מתם אכלו ארי אין לנו ההוא גברא דובין ארעא לחבריה קביל עליה כל אונסא דמתיליד לטוף אפיקו בה נהרא אתא לקמיה דרבינא א"ל זיל שפי ליה דהא קבילת עלך כל אונסא דמתיליד א"ל רב אחא בר תחליפא לרבינא אונסא דלא שכיח הוה אינגלגל מילתא ומטא לקמיה דרבא אמר להו אונסא דלא שכיח הוה איתויביה רבינא לרבא אס לא אעמוד מחולי זה ונפל עליו בית או הכישו נחש ה"ו גט אמר ליה רבא ואימא מרישא אינו גט א"ל רב אחא מדפתי לרבינא ומשום דקשיא רישא אסיפא לא מותבינן תיובתא מינה אמר ליה אין כיון דקשיא רישא אסיפא לא איתמר בי מדרשא ומשבשתא היא זיל בתר סברא רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע זבן שומשמי^ב אגידא דנהר מלכא אנור מלחי לעבורינהו קבילו עלייהו כל אונסא דמתיליד לטוף איסתבר נהר מלכא אמרו להו אנורו חמרי אפקיעהו ניהלן דהא קבילתו עלייהו כל אונסא דמתיליד אתו לקמיה דרבא אמר להו קאקי חיורי משלחי גלימי דאינשי אונסא דלא שכיח הוה: **מתני'** לא תתייחד עמו בפני עדים שפחה חוץ משפחה מפני שלכה גם באותן הימים רבי יהודה אומר באשת

מסיק לדעתיה וכיון דאסיק לדעתיה דעמו לפוטרה ככל ענין שימות ומתוך חולי זה הוה קאמר ולא מחמת חולי זה^ב ורבא מהדר ליה דמשושת היא דהא קשיא רישא לסיפא ולא משום סיעתא דנפשיה קאמר: **ל"א** תתייחד עמו אלא בפני עדים. לפי' הקונט' ניחא^א דפירש מה היא צלותן הימים מילתא צלתי נפשה היא^ב אבל צוה גיטין מהיום אס מתי דרישא לכ"ע הוה גט משעת נתינה לפיכך אתי שפיר דתלי בגמרא טעמא דמתניתינן דלא תתייחד משום חשש קרושין^א ולא משום גט ישן שהרי כבר היה גט משעת נתינה אבל לפי' ר"מ ור"ח דמפ' דמה היא צלותן הימים קאי ארישא אמנהיום אס מתי ואפילו הכי לרבי יהודה הכי לא שכיח אס מתי ואינה מגורשת עד שעה אחת סמוך למיתה^ב וקשה לר"י דא"כ אמאי תלי טעמא בגמרא משום חשש קרושין כיון דעדיין אינה מגורשת ואורי' דודאי לרבי יהודה הוה טעמא משום גט ישן אבל לרבי יוסי דאמר מגורשת ואינה מגורשת^א ולרבי מאיר דאמר בגמרא דבעילתה תלויה^ב איכא למיחש לקרושין: **ל"א**

דכיון דלא פירש מידי להכי יהיבה ניהלה שיהא גט מעכשיו אם ימות: ומי איכא מידי דמדאורייתא לא הוה גיטא ומשום גזירה שמא יאמרו יש גט לאחר מיתה שרינן אשת איש לעלמא אין מאן דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקיעיהו רבנן לקדושין מיניה והלכתא כרבה ורבה והכי אמרינן לקמן בפרקין (ע"ה:) אחקין שמואל ביטא דש"מ אלא מתי לא יאה גט ואם מתי יאה גט ואם לא מתי [לא] יאה גט למימרא שאם יתנו בסתם מיד הוה גט: א"ר אלעזר משמיה דרב ש"מ שניתק מחולי לחולי מתנתו מתנה: ת"ר הרי זה גיטך מהיום אם מתי מחולי זה ונפל עליו בית או נשכח נחש או אכלו ארי איהו גט פי' דאונסא דלא שכיח לא שוי אדעתיה לאקנויי עליה דלא לחוי גיטא אם יאנס ואדעתא דהכי לא גבר ומקביל. הוה גבר דובין ארעא לחבריה קביל עליה כל אונסא דמתיליד לטוף אפיקו בה נהרא. פי' צוה המלך שיביאו הנזר דרך עליה.

אחזו לקמיה דרבינא א"ל זיל שפי ליה דהא קבילת עלך כל אונסא דמתיליד בה א"ל רב תחליפא לרבינא אונסא דלא שכיח הוה אינגלגל מילתא ומטא לקמיה דרבא אמר להו אונסא דלא שכיח הוה: רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע זבין שומשיה אנורא דנהו מלכא אנורין מלחי למעבריה וקבילו עלייהו כל אונסא דמתיליד ביה לטוף מסתבר נהר מלכא. פי' נסתם ולא היו הספנות יכולות לעבור אמרו להו אנורין חמרי ואסקינהו ניהלן דקא קביליהו עלייהו כל אונסא דמתיליד אחו לקמיה דרבא [א"ל] קאקי חיורי משלחי גלימא דאינשי אונסא דלא שכיח הוה והלכתא כרבא: מתני' לא תתיחד עמו אלא בפני עדים אפילו עבד אפילו שפחה מפני שלכה גם בשפחה ומה היא באותן הימים

(א) דפ"ר ודכ"ז"א איתא דרבא, ולפינו הוא ע"פ הר"ש"ל (ב) כתובות ג. כ"ב מנ: ימות: ז: ק: לעיל ל. (ג) מוספתא רפ"ה ע"ג, (ד) נבדקין י: וע"ז, (ה) ז"ל אורחא פי' כמו על כל דוחיו וכן נפי הנהרות. (ו) כתובות פ"ה, (ז) כתובות כ: ח: לעיל כ"ה: (ט) דפ"ר ד"א אמרינן, י: דפ"ר וכו' חוקין, (י) דפ"ר א"ו למימר יש גט, (יא) כ"ז א"ל אס ימות, (יב) ע"ז ל: (יג) אונס ע"י רש"י לעיל כ"ז: ד"ה מה היא ותוס' שם ד"ה מה היא, (יד) ונ"ע מוס' כתובות כ: ד"ה לא,

לעזי רש"י

אי שקלוש"א. מנורל.

מוסף רש"י

כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש. מולא דעתת ממנו, דהא כות משה ששלח קאמר ויבנות (ז) כל המקדש אשה על דעת שהנהיגו חכמי ישראל שישלח הוא מקדש, שיהו קיימן קדושין לפי דברי חכמים ויהיו בטלים לפי דברי חכמים על ידי גיטין שהכשירו חכמים (כתובות ג.) ובע"ז לעיל (ג.) ואפקיעיהו רבנן. על ידי גט זה לקדושין מיניה, ושניהו למעט דהפקר בית דין הפקר (ובתוס' ז.) כשעל הוא מקדש, כזה חכמים (כתובות ג.) תיבה. למימר אפקיעיהו דקדיש בכספא. דעלמא גט זה עוקר הקדושין ועשה מעות מתנה מעיקרן (שם ובע"ז יבנות שם) א"ו דהפקר בית דין הפקר גבי ממון וכלתי קדשה בגול ובמתב דמא, דלא הוה קדושין (רש"י ב"ב תוס'). קדיש בב"יאה קדיל' כדקושין (ד) מכ יקא אש אשה ובעלה דלשה מקדשת נמי צביאה (מקדש ג.) מאי איכא למימר. בשלמא על ידי גט כשי א"ע"פ שהקדושין קיימין עד עכשיו, גזירת חכמים הוה אשחיה וישן או משום חשש קרושין. מוס' ה"ל. יד. וכ"כ ה"ש"ס נכס היתום ע"י. ו. ואת מת מנדרשת למפרע. הוה טעמא משום. מוס' ה"ל.

אפי' על פי עבד אפי' ע"פ בשפחה

מה היא באותן הימים רבי יהודה אומר באשת

אחזו לקמיה דרבינא א"ל זיל שפי ליה דהא קבילת עלך כל אונסא דמתיליד בה א"ל רב תחליפא לרבינא אונסא דלא שכיח הוה אינגלגל מילתא ומטא לקמיה דרבא אמר להו אונסא דלא שכיח הוה: רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע זבין שומשיה אנורא דנהו מלכא אנורין מלחי למעבריה וקבילו עלייהו כל אונסא דמתיליד ביה לטוף מסתבר נהר מלכא. פי' נסתם ולא היו הספנות יכולות לעבור אמרו להו אנורין חמרי ואסקינהו ניהלן דקא קביליהו עלייהו כל אונסא דמתיליד אחו לקמיה דרבא [א"ל] קאקי חיורי משלחי גלימא דאינשי אונסא דלא שכיח הוה והלכתא כרבא: מתני' לא תתיחד עמו אלא בפני עדים אפילו עבד אפילו שפחה מפני שלכה גם בשפחה ומה היא באותן הימים

אחזו לקמיה דרבינא א"ל זיל שפי ליה דהא קבילת עלך כל אונסא דמתיליד בה א"ל רב תחליפא לרבינא אונסא דלא שכיח הוה אינגלגל מילתא ומטא לקמיה דרבא אמר להו אונסא דלא שכיח הוה: רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע זבין שומשיה אנורא דנהו מלכא אנורין מלחי למעבריה וקבילו עלייהו כל אונסא דמתיליד ביה לטוף מסתבר נהר מלכא. פי' נסתם ולא היו הספנות יכולות לעבור אמרו להו אנורין חמרי ואסקינהו ניהלן דקא קביליהו עלייהו כל אונסא דמתיליד אחו לקמיה דרבא [א"ל] קאקי חיורי משלחי גלימא דאינשי אונסא דלא שכיח הוה והלכתא כרבא: מתני' לא תתיחד עמו אלא בפני עדים אפילו עבד אפילו שפחה מפני שלכה גם בשפחה ומה היא באותן הימים

לעזי רש"י

אי שקלוש"א. מנורל.

מוסף רש"י

כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש. מולא דעתת ממנו, דהא כות משה ששלח קאמר ויבנות (ז) כל המקדש אשה על דעת שהנהיגו חכמי ישראל שישלח הוא מקדש, שיהו קיימן קדושין לפי דברי חכמים ויהיו בטלים לפי דברי חכמים על ידי גיטין שהכשירו חכמים (כתובות ג.) ובע"ז לעיל (ג.) ואפקיעיהו רבנן. על ידי גט זה לקדושין מיניה, ושניהו למעט דהפקר בית דין הפקר (ובתוס' ז.) כשעל הוא מקדש, כזה חכמים (כתובות ג.) תיבה. למימר אפקיעיהו דקדיש בכספא. דעלמא גט זה עוקר הקדושין ועשה מעות מתנה מעיקרן (שם ובע"ז יבנות שם) א"ו דהפקר בית דין הפקר גבי ממון וכלתי קדשה בגול ובמתב דמא, דלא הוה קדושין (רש"י ב"ב תוס'). קדיש בב"יאה קדיל' כדקושין (ד) מכ יקא אש אשה ובעלה דלשה מקדשת נמי צביאה (מקדש ג.) מאי איכא למימר. בשלמא על ידי גט כשי א"ע"פ שהקדושין קיימין עד עכשיו, גזירת חכמים הוה אשחיה וישן או משום חשש קרושין. מוס' ה"ל. יד. וכ"כ ה"ש"ס נכס היתום ע"י. ו. ואת מת מנדרשת למפרע. הוה טעמא משום. מוס' ה"ל.

אפי' על פי עבד אפי' ע"פ בשפחה

מה היא באותן הימים רבי יהודה אומר באשת

אחזו לקמיה דרבינא א"ל זיל שפי ליה דהא קבילת עלך כל אונסא דמתיליד בה א"ל רב תחליפא לרבינא אונסא דלא שכיח הוה אינגלגל מילתא ומטא לקמיה דרבא אמר להו אונסא דלא שכיח הוה: רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע זבין שומשיה אנורא דנהו מלכא אנורין מלחי למעבריה וקבילו עלייהו כל אונסא דמתיליד ביה לטוף מסתבר נהר מלכא. פי' נסתם ולא היו הספנות יכולות לעבור אמרו להו אנורין חמרי ואסקינהו ניהלן דקא קביליהו עלייהו כל אונסא דמתיליד אחו לקמיה דרבא [א"ל] קאקי חיורי משלחי גלימא דאינשי אונסא דלא שכיח הוה והלכתא כרבא: מתני' לא תתיחד עמו אלא בפני עדים אפילו עבד אפילו שפחה מפני שלכה גם בשפחה ומה היא באותן הימים